

de dank- en gebedsure, ter herdenking van de Doleantie, op donderdag 13 Febr. 1936, in de Keizersgrachtkerk te Amsterdam, Kampen z.j. Hij wil geen feestelijk jubileum vieren, maar 'dankend gedenken' en dat niet door 'de schoonste momenten uit den strijd dien we "de Doleantie" noemen' de revue te laten passeren, maar door de 'dankens-stof' te zoeken 'in het werk onzes Gods' (1v.). Tegen een pikzwart geschilderde achtergrond, die van de deformatie der kerk - hij spreekt over de 'de aanranding van de zelfstandigheid der plaatselijke kerken', over de belijdenis die in een 'goed-verzegeld praalgraf' werd bijgezet, over de principiële en praktische ontkenning van 'het Koningschap onzes Heeren Jezus over Zijne kerken en hare ambtsdragers door de Synodale Organisatie' en over de onnoembare smaad, die 'het Hoogepriesterschap van onzen Heere Jezus Christus' werd aangedaan in de 'toelating tot Zijn Avondmaal' (15-18) - houdt hij het licht omhoog van de reformatie die in de D tot stand kwam, nadat door 'den voorlichtenden arbeid van mannen als Dr. A. Kuyper Sr en Dr F.L. Rutgers - gezegend blijven hun namen! - . . . allengs de oogen weer geopend' waren (20).

Zonder deze pathos, veeleer zakelijk geschreven is het monumentale werk *De Reformatie van '86. Gedenkboek bij het halve-eeuwgetij der Doleantie*, Kampen 1936. Het bevat twaalf artikelen, door een tiental auteurs geschreven. De meeste artikelen behandelen kwesties die in de D een rol speelden, zoals die van de leertucht, de organisatie, de beheerskwestie, het kerkverband, het kerkbegrip, de relatie met de Afscheiding en de houding ten opzichte van de in de NHK achtergeblevenen. Het de gereformeerde zienswijze van die tijd samenvattende karakter van deze artikelen maakt de blijvende waarde van deze bundel uit. De polemiek domineert niet, maar is overal onder de oppervlakte aanwezig. Men zou dit forse boekwerk een monument van het gereformeerde gelijk kunnen noemen, waarvan de titel de inscriptie is. Van soortgelijke opzet maar in een veel bescheidener vorm uitgebracht is het aan de D gewijde herdenkingsnummer van het *Gereformeerd Theologisch Tijdschrift*, 37 (1936) afl. 1-2, met onder meer artikelen over de D en de ambten, de D en de staat en de D en het kerkrecht.

Ook in 1936 verscheen E. Masselink, *De Doleantie*, Eibergen z.j. Zelfstandige waarde heeft dit werkje niet. Het beklemtoont - in navolging van Rullmann, die zich hiervoor kan beroepen op gereformeerde bronnen uit de tijd van de D -, dat niet de kerkeraad te Amsterdam het conflict heeft uitgelokt, maar dat de hogere be-